

TARİHİ ŞAHSİYETLER

-A-

Adnan Menderes (1899-1961): 1950-1960 yılları arasında Türkiye'nin başbakanlığını yapmış devlet adamıdır. Serbest Cumhuriyet Fırkası, Cumhuriyet Halk Partisi ve Demokrat Parti'de siyaset yapan Menderes, 27 Mayıs darbesi'nin ardından, 1961'de asılarak idam edildi.TBMM, 1990'da Menderes ve onunla beraber idam edilenlere itibarlarını iade etti.

Adolf Hitler (1889-1945): Avusturya asıllı Alman politikacı, siyasi lider, ve devlet adamıdır. Uzun süreli bir siyasi mücadelenin sonucunda, lideri olduğu Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (NAZİ) 1933'te iktidara gelmesiyle Almanya başbakanı ve 1934'den ölümüne kadar Almanya devlet başkanı olarak görev yaptı. En büyük amacı olan Almanya'yı Versay Anlaşmasından kurtarmak için izlediği saldırgan dış politikası II.Dünya Savaşı'nın çıkmasına yol açmıştır. Naziler kendisine rehber anlamında "Führer" lakabını vermiştir. Aynı zamanda resim ile ilgilenmiştir.

Ahmed Cemal Paşa (1872-1922): Osmanlı siyaset adamı ve askeridir. 1908-1918 döneminde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin üç liderinden biridir.

Ahmet Cevdet Paşa (1822-1895): Devlet ve bilim adamı, tarihçi, hukukçu, şairdir. Osmanlıların medeni kanunu olan Mecelle'yi hazırlatmıştır. "Tarih-i Cevdet" adıyla bilinen ve Osmanlı tarihini anlatan on iki ciltlik ünlü eserin yazarıdır.

Ahmet Tevfik Paşa (1845-1936): Son Osmanlı sadrazamıdır. Saltanatın kaldırılmasından sonra istifa etmiştir. Paris Barış Konferansı'nda Osmanlı heyetine başkanlık ile görevlendirildi. Konferansta bildirilen şartları çok ağır bulup hafifletilmesini istedi ve kabul edilmemesi üzerine geri döndü. Daha sonra Damat Ferit başkanlığındaki heyet, Sevr Anlaşması'nı imzalamıştır.

Ahmet Yesevi (1093-1166): İlk büyük Türk mutasavvıfıdır. Divan-ı Hikmet adlı eseri yazmış ve Türkler arasında islamiyetin yayılmasına katkı sağlamıştır.

Akşemseddin (1389-1459): Fatih Sultan Mehmet'in hocasıdır. Mikrobu keşfetmiştir. Eyyüb El Ensari'nin mezarını bulan kişidir.

Alâeddin Keykubad I (1192-1237): Türkiye Selçuklularının en büyük sultanıdır. Moğollara karşı bazı tedbirler aldı. Sivas, Konya, Kayseri gibi önemli şehirlerin sur ve kalelerini yeniden inşa ettirdi. Eyyübilerle dostluk kurdu. Anadolu beyliklerini ele geçirdi. Yassı Çimen'de Harzemşahları yendi ve devlete en parlak dönemini yaşattı.

Alaeddin Paşa (?): Orhan Gazi döneminde, takriben 1320-1331 arasında vezirlik yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır. İlk vezir-i azam kabul edilir. İlmiye sınıfından vezirliğe yükselmiştir.

Alemdar Mustafa Paşa (1755-1808): Rusçuk (Bulgaristan'da bir şehir) Ayanıdır. III.Selim'in öldürülmesinden sonra II. Mahmut'un tahta çıkmasını sağlamış ve padişah tarafından sadrazamlığa getirilmiştir. Ayanlarla II.Mahmut arasında Sened-i İttifak'ın imzalanmasını sağladı.

Alexander Dubçek (1921-1992): Çekoslovakya liderlerindedir. Soğuk savaş döneminde Komünist blok içerisinde yer aldı. Çekoslovakya'da "İnsancıl Komünizm Hareketi"ni başlattı. Amacı Çekoslovakya'da insan hürriyetini esas alan bir komünist sistemini uygulamaktır. Ancak bu amacı Çekoslovakya'nın SSCB tarafından işgal edilmesine sebep olmuştur.

Ali Fuat Cebesoy (1882-1968): Mustafa Kemal ile Harp Okulu yıllarında sınıf arkadaşı idi. Kurtuluş Savaşında önemli görevler üstlendi. Moskova Büyükelçiliği sırasında Moskova Antlaşması'nı imzaladı. Türkiye'nin ilk muhalefet partisi Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurucularından birisi oldu ve sonrasında İzmir suikastı sanığı olarak İstiklal Mahkemeleri tarafından yargılandı. 1948'den itibaren siyasete Demokrat Parti'de devam etti. 27 Mayıs Darbesinden sonra Yassıada Mahkemeleri'nde yargılandı.

Ali Galip (?): Damat Ferit Paşa hükûmetinin, Elazığ Valisidir. Sivas Kongresinin yapılmasını engellemeye ve Mustafa Kemal Paşa'yı ortadan kaldırmaya, Heyet-i Temsiliye ve Milli Mücadeleyi durdurmaya çalışmış ancak başarılı olamamıştır.

Ali Kuşçu (1403-1474): Ünlü Bir Türk astronomi ve matematik bilginedir. Babası Timur İmparatorluğu hükümdarı Uluğ Bey'in doğancıbaşı olduğu için ailesi "Kuşçu" lakabıyla meşhur oldu. Uluğ Bey'in öldürülmesinin ardından hayatı tehlikeye girince Akkoyunlu hükümdarı Uzun Hasan'ın yanına gitti. Uzun Hasan kendisine büyük saygı gösterdi ve Osmanlı Devleti ile barış görüşmelerinde yardımını istedi. Fatih Sultan Mehmet'e elçi olarak gelen Ali Kuşçu F.S.Mehmet'in isteğiyle İstanbul'a tekrar geldi ve Ayasofya Medresesi müderrisliğine getirildi.

Ali Rıza Paşa (1860-1932): Osmanlı Devleti'nin son yıllarında Harbiye Nazırı ve Bahriye Nazırı, Ayan Meclisi üyesi ve sadrazamlık görevlerinde bulunmuş bir devlet adamı, Osmanlı Mareşalidir. Ali Rıza Paşa hükümeti Temsil Heyeti ile Amasya görüşmelerini yapmıştır.

Aliya İzetbegović (1925-2003): Yugoslavya'nın dağılmasından sonra bağımsız Bosna-Hersek'in ilk cumhurbaşkanıdır.

Alparslan (1029-1072): Selçuklu Devletinin 2.hükümdarıdır. Amcası Tuğrul Bey'in yerine geçmiştir. (Çağrı Beyin oğludur.) Bizans ile Malazgirt savaşını yapmış ve Anadolu'nun kapılarını Türklere açmıştır.

Altuncuzade (?): Fatih döneminin hekimlerindedir. İdrar yolu hastalıklarıyla ilgilenmiş, bitkilerden ilaçlar yaparak bir çok hastalığı tedavi etmiştir.

Americo Vespuçi (1454-1512): Portekizli denizcidir. Cristoph Colomb'un Hindistan sandığı Amerika'nın yeni bir kıta olduğunu ispatlamış ve kıtaya adını vermiştir.
Andrea Doria (1466-1560): Cenevizli amiraldir. 1538'deki Preveze Deniz Muharebesi'nde Barbaros Hayrettin Paşa komutasındaki Osmanlı Donanması'yla savaşıp Kutsal İttifak donanmasına komuta etmiştir.
Aslan Yürekli Richard (1157-1199): İngiltere kralıdır. Aslan Yürekli unvanı, üstün cesaretine ve komuta kabiliyetinden dolayı verilmiştir. III. Haçlı seferine katılmıştır.
Atilla (395-453): Avrupa Hunlarının en büyük hükümdarıdır. Doğu Roma'yı (Bizans) Margos ve Anatolyus Anlaşmalarıyla vergiye bağlamıştır.

-B-

Balamir (?): Avrupa Hun Devletinin kurucusudur.
Balfour veya **Arthur James Balfour** (1848-1930): İngiltere başbakanlarından. İngiliz savaş kabinesinde dışişleri bakanı iken Balfour Deklarasyonu'nu (1917) yayınlamış ve bu deklarasyon Filistin'de bir Yahudi devletinin (İsrail) kurulmasına yol açmıştır.
Barbaros Hayreddin Paşa veya **Hızır Reis** (1478-1546): Barbaros Hayrettin Paşa, Osmanlı Devletinin en ünlü Kaptan-ı Deryası olup, XVI. yüzyılda Akdeniz'i Türk gölü yapmıştır. 1533'de Kanuni Sultan Süleyman tarafından Osmanlı Donanması Kaptan-ı Deryalığı'na atanmıştır. Batılılar havuç rengine çalan kırmızı sakalından dolayı, ağabeyi Oruç'a verdikleri "Barbarossa" adını daha sonra Hızır için de kullandıklarından Barbaros diye tanınmış, "dinin hayırlısı" anlamına gelen Hayreddin lakabını ise Yavuz Sultan Selim takmıştır. Preveze'de Haçlı Donanması'ı mağlup etmiştir.
Bartelmi Diaz (1450-1500): Portekizli denizcidir. 1487'de yeni bir umut kaynağı olan Ümit Burnu'nu keşfetmiştir.
Baybars (1223-1277): Memluk Sultanıdır. Baybars'ın devleti olan Memlükler, İslam Tarihi'ne Moğolları tek yenebilen devlet olarak geçmiştir.
Bekir Sami Bey (1867-1933): İlk TBMM hükümetinin, bu anlamda da Türkiye'nin ilk dışişleri bakanı olma unvanını taşıyan siyaset adamı ve diplomattır. Heyet-i Temsiliye üyesidir. T.B.M.M adına Londra Konferansı'na katılmıştır.
Bilge Kağan (d.683 ya da 684-ö.734): II.Göktürk Devletinin en büyük hükümdarıdır. Kardeşi Kültigin ile beraber ülkeyi yönetmiştir. Adına Orhun abideleri dikilmiştir.
Bilge Kül Kadir Han (?): Karahanlıların ilk hükümdarıdır.
Birûni (973-1051): Türk - İslam dünyasının en büyük bilginlerinden biridir. Çok çeşitli alanlarda araştırmalar yapmıştır (Matematik, Coğrafya, Eczacılık vb). Enlem ve boylam hesaplarını yapmıştır. Matematikte önemli problemlerle uğraşmış ve çözümler getirmiştir.
Boris Yeltsin (1931-2007): SSCB dağılmadan önce SSCB içinde yer alan Rusya federasyonunun başkanlarından. Ayrıca SSCB dağıldıktan sonra da Gorbacov'dan sonra günümüzdeki Rusya'nın devlet başkanı olmuştur.
Bozoklu Şeyh Celal (?): Tokatlı olan bir sipahi olan Celal, 1519 yılında Tokat'ta isyan çıkarmış ve daha sonra Anadolu'daki isyanlara Celali isyanları denilmiştir.
Bumin Kağan (?): Göktürk Devletinin kurucusudur.

-C-Ç-

Celâl Bayar (1883-1986): 1. Dönem TBMM'ye Saruhan (Manisa) Milletvekili, 2. Dönem TBMM'ye İzmir Milletvekili olarak girmiştir. 1924 yılında Mustafa Kemal'in emriyle Türkiye İş Bankası'nı kurmuş ve bu Banka'nın ilk genel Müdürü olmuştur. Atatürk'ün son başbakanıdır. 1946 yılında arkadaşları ile birlikte Demokrat Parti'yi kurdu ve başkanlığına getirildi. Daha sonra DP'den istifa ederek, 1948'de Mareşal Fevzi Çakmak önderliğinde, Millet Partisi'ni kurdular. Demokrat Parti'nin 1950 seçimlerini kazanmasından sonra aynı yıl TBMM tarafından Türkiye'nin 3. Cumhurbaşkanı seçildi.
Cemal Gürsel (1895-1966): Çanakkale, Filistin, Suriye ve Kurtuluş savaşlarında yer almış bir komutandır. 1960 Darbesi sonrası oluşturulan Milli Birlik Komitesi başkanı ve Türkiye Cumhuriyeti'nin dördüncü Cumhurbaşkanıdır.
Cem Sultan (1459- 1495): Fatih Sultan Mehmed'in en küçük oğlu ve II. Bayezid'in küçük kardeşidir. Cem, tahtın kendi hakkı olduğunu iddia ederek II. Bayezit'e karşı isyan etti. Savaşı kaybeden Cem Sultan Memluklere sığındı. Daha sonra (Sen Jan) Şövalyelerinin davetiyle Rodos'a giden Cem Sultan şövalyeler tarafından Avrupa'ya götürüldü. Papanın yanında ve Fransa'da tutulan Cem Sultan, 1495'te bir suikast sonucu öldürüldü.
Cengiz Aytmatov (1928-2008): Kırgızistan'ın yetiştirdiği ve bütün dünyada tanınan önemli bir yazardır. Romanları ülkemizde de büyük ilgi görmektedir.
Cevdet Sunay (1899-1982): Türkiye Cumhuriyeti'nin beşinci cumhurbaşkanı ve TSK'nın 12. Genelkurmay Başkanıdır. Kurtuluş Savaşı'nda Güney ve Batı Cephesinde görev almıştır.
Cezzar Ahmet Paşa (1708?-1804): Napolyon Bonaparte'a karşı yeni kurulan Nizam-ı Cedid ordusuyla Akkâ Kalesi'ni savunan ünlü Osmanlı veziridir. (Nizam-ı Cedid ordusunun ilk başarisidir)

Chamberlain (1869-1940): İngiltere başbakanlarındandır. Hitler'in esas ilgi alanının doğuda olduğuna inandığı için Komünist SSCB'ye karşı kendileriyle ittifaka gireceğini, hatta bir Hitler'i Sovyet topraklarına yöneltebileceğini umut etmiş, Hitler'in de artık kazandıklarını elinde tutmaya çalışacağını ummuştu. Kendisiyle özdeşleşen bu politikaya "Yatıştırma Politikası" denir.

Churchill (1874-1965): İngiltere başbakanlarındandır. II. Dünya Savaşı sırasında Chamberlain'den sonra İngiltere'nin lideri olmuştur. Kahire ve Adana'da Türk yöneticileriyle yaptığı görüşmelerde Türkiye'yi savaşa sokmaya çalıştı.

Cristoph Colomb (1451-1506): İspanyol denizcidir. 1492'de Hindistan sandığı Amerika'ya ulaşmıştır. Fakat buranın yeni bir kıta olduğunu bilememiştir.

Çağrı Bey (990-1060): Selçuk Bey'in torunu, Mikail'in oğlu ve Tuğrul Bey'in kardeşidir. Kardeşiyle birlikte ülkeyi başarılı bir şekilde yönetmişlerdir.

Çaka Bey (d.?-ö. 1092): İlk Türk donanmasını kuran ve ilk deniz komutanı olan Türk beyidir. İstanbul'u ele geçirmek amacıyla Peçenekler ve Türkiye Selçukluları ile ittifak kurdu. Bizansın kışkırtmalarıyla damadı Kılıçarslan tarafından öldürüldü.

Çandarlı Halil Paşa (d.?-ö.1453): 1439-1453 tarihleri arasındaki Osmanlı sadrazamıdır. 1444'te Haçlıların saldırması üzerine tahtı oğluna bırakmış olan II.Murat'ın tekrar tahta çıkmasını sağladığı ve İstanbul'un fethine karşı çıktığı için fetihten sonra F.S. Mehmet tarafından idam edildi. Osmanlı tarihinde idam edilen ilk sadrazamıdır.

Çerkez Ethem (1885-1950): Kurtuluş Savaşı'nda Kuva-yi Milliye birliklerinde komutandır. Gediz Muharebeleri'nden sonra komuta kademesiyle yaşadığı anlaşmazlıklar ve düzenli orduya katılmak istememesi yüzünden isyan etti. Başarısız olup Yunanistan'a sığındı. Kurtuluş Savaşı'nın bitiminde vatan haini ilan edildi. Ülkeye girmesi yasaklanan kişilerden oluşan Yüzellilikler listesinde yer aldı.

-D-

Davud el-Kayseri (1258-1350): Orhan Bey'in kurduğu ilk Osmanlı medresesinin (İznik'te) başmüdüresidir.

Del Kano (1486/1487-ö. 1526): Macellan Filipinlerde yerliler tarafından öldürülünce yardımcısı Del Kano seyahati 1522'de tamamlamış ve dünyanın yuvarlak olduğunu ispatlamıştır.

Demirbaş Şarl veya **XII. Karl** (1682-1718): İsveç kralıdır. 1709 Poltova Savaşında Rusya'ya yenilmiş ve Osmanlı Devleti'ne sığınmıştır. Osmanlıya uzun süre sığındığı için yeniçeriler tarafından demirbaş denmiştir.

Demirci Mehmet Efe (1883-1961): Babasının mesleğinden dolayı Demirci lakabını aldı. İzmir'in işgalinden sonra Kuva-yi Milliye'ye katıldı. Düzenli orduya katılmak istemediği için isyan etmiş ancak başarısız olup teslim olmuştur.

Denis Papin (1647-1712): Fransız fizikçidir. su ve buhar gücü üzerinde birçok keşifleri vardır. İlk buharlı gemi bunların başında gelir. Ayrıca düdüklü tencereyi icat etmiştir. Buluşları sanayi inkılabının gerçekleşmesine katkı sağlamıştır.

Dürrizade Abdullah Efendi (1867-1923): 1920 yılında Sadrazam Damat Ferit Paşa tarafından kurulan hükümette Şeyhülislam ilan edildi. Milli Mücadele'ye katılan Mustafa Kemal ve diğer Kuvayı Milliye'ciler hakkında ölüm fetvasını onaylayan şeyhülislamıdır.

Düzmece Mustafa (1393-1422): Yıldırım Bayezid'in velihaht olan en büyük oğludur. Ankara Savaşından sonra Timur tarafından Semerkand'a götürülmüş ve Timur ölünce Anadolu'ya dönmüştür. Devlet adamları halkın ve askerlerin Mustafa yanında isyana katılmaması için Mustafa'nın "Düzmece" olduğunu, yani ona benzeyen başka biri olduğunu söyledi. Bu yüzden Düzmece Mustafa denilmiştir. Bizans'a sığınan Mustafa, yeğeni II.Murat döneminde tekrar taht kavgasına girişmiş ancak idam edilmiştir.

-E-

Ebulfez Elçibey (1938-2000): Azerbaycan'ın bağımsızlığında rolü olan büyük bir liderdir. 1989'da Azerbaycan Halk Cephesi'ni kurdu ve başkanı seçildi. Azerbaycan'ın Sovyetler'den bağımsızlığını kazanması için çalışmış ve 1991'de SSCB'nin dağılması ile bağımsızlığını kazanan Azerbaycan'ın 1992'de 2. Cumhurbaşkanı olarak seçilmiştir.

Ebussuud Efendi (1490-1574): En ünlü Osmanlı Şeyhülislamıdır. Kanuni döneminde şeyhülislamlığa getirilmiş ve II.Selim döneminde de görevde bulunmuştur.

Edip Ahmet Yükneki (12.yy.): Karahanlılar zamanında yetişen büyük Türk şairidir. Ahlak kitabı olan Atabetül Hakayık'ı yazmıştır.

Eisenhower veya **Dwight David Eisenhower** (1890-1969): ABD'nin 34. başkanı ve generalidir. II. Dünya Savaşı'nda Batı Avrupa'daki Müttefik kuvvetlerinin başkomutanlığını yapmış ve Normandiya çıkarmasında başarılı olmuştur. 1951'de NATO'nun ilk başkomutanı olmuştur. Açıkladığı Eisenhower Doktrini ile Orta Doğu ülkelerine askerî ve ekonomik yardımda bulunulmasını planlanmaktaydı. Yardımın amacı; Orta Doğu'da komünizmin yayılmasını önlemektir.

Ekmeleddin İhsanoğlu (d.1943-yaşıyor): İslam Konferansı Örgütü'nün ilk Türk genel sekreteridir. 2014 cumhurbaşkanlığı seçiminde CHP-MHP ve diğer partilerin ortak adayı olarak seçime girmiş ancak seçilememiştir.

Emir Sultan (1368-1430): Osmanlıların kuruluş devrinde Bursa'da yaşamış İslam ve tasavvuf dünyasında tanınmış düşünce adamıdır. Soyu Muhammed Peygamber'in torunu Hüseyin'e dayanır. Yıldırım Bayezid'in damadıdır.

Enver Paşa (1881-1922): İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin kurucu ve önderleri arasında bulunmuş, 1913'te Bâb-ı Âli Baskını adı verilen askeri darbeyle cemiyetin iktidara gelmesini sağlamış, 1914'te Almanya ile askeri ittifaka önyak olarak Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı'na girmesine öncülük etmiş, savaş yıllarında "Harbiye Nazırı ve Başkumandan Vekili" olarak askeri politikayı yönetmiştir. Türkistan'ı Rus işgalinden kurtarmak için başlatılan Basmacı Hareketine yardıma gitmiş ve orada ölmüştür.

Ertuğrul Gazi (1188-1281): 13. yüzyılın ortalarında Oğuzların Kayı boyunun lideri ve Osman Bey'in babasıdır. Kayılar Türkistan'dan Moğol tehdidinden kaçarak Anadolu'ya geldiler. Anadolu Selçuklu Devleti tarafından Ertuğrul Gazi ve Kayılar Ankara civarındaki Karacadağ'a yerleştirilmişlerdir. Söğüt ve Domaniç'i ele geçirmişlerdir.

Evliya Çelebi (1611-1682): XVII. yüzyılda yaşamış ünlü Türk gezginidir. Seyahatname adındaki 10 ciltlik eserinde gezip gördüğü ülkelerin coğrafyası, gelenek ve görenekleri hakkında bilgi verir.

-F-

Fahri Korutürk (1903-1987): Türkiye Cumhuriyeti'nin 6. cumhurbaşkanıdır. (1973-1980 arasında) 1936'da Montrö Boğazlar Konferansı'na askeri uzman olarak katılmıştır. Devrinde Kıbrıs Harekâtı gerçekleştirilmiş ve anarşi tüm hızıyla yayılmıştır.

Farabi (870 - 950): Matematik, fizik, astronomi ile ilgili çalışmalar yapmıştır. Aristo'nun fikirlerini en iyi açıkladığı için Muallimi Sani, yani "ikinci öğretmen" unvanıyla tanınmıştır. (Kitab-ül Musiki adlı eseri müzik alanında yazılmış ilk eserdir.)

Fatin Rüştü Zorlu (1910-1961): Demokrat Parti iktidarı (1950-1960) döneminde Başbakan Yardımcılığı, Devlet Bakanlığı ve Dışişleri Bakanlığı yaptı, 27 Mayıs 1960 Darbesinden sonra Adnan Menderes ve Hasan Polatkan ile birlikte idam edildi.

Fatma Aliye (1862-1936): Türk edebiyatının ve İslam coğrafyasının ilk kadın romancısı olarak tanınır.

Fazıl Küçük, (1906-1984): 1960'ta Kıbrıs Türkleri ile Kıbrıslı Rumların ortak kurduğu Kıbrıs Cumhuriyeti'nin ilk cumhurbaşkanı yardımcısıdır. Kıbrıslı Türklerin, Rauf Denktaş'tan önceki önderidir.

Ferdinand I (1503-1564): Avusturya Arşidüküdür. Şarlken'in kardeşidir. Şarlken gibi kendisi de Kanuni'ye bir çok kez yenilmiştir.

Fethi Okyar (1880-1943): Cumhuriyeti kuran öncü kadro içinde yer almış, Başbakanlık ve TBMM Başkanlığı yapmış, Atatürk'ün talimatıyla kurulan ikinci muhalefet partisi Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı yönetmiştir. Yaşamı boyunca Mustafa Kemal Atatürk'ün en yakın kişisel arkadaşlarından biri olmuştur.

Fevzi Çakmak (1876-1950): Osmanlı paşası ve Türkiye'nin ikinci ve son mareşalidir. Türkiye'nin Mustafa Kemal Paşa'dan sonraki ikinci mareşali, ilk Millî Savunma Bakanı ve Türk Silahlı Kuvvetleri'nin cumhuriyet dönemindeki ilk genelkurmay başkanıdır. I.Dünya Savaşı ve Kurtuluş Savaşında görev almıştır. Ayrıca CHP ve DP'de milletvekilliği yapmıştır.

Fidel Castro (d. 1926-yaşıyor): Küba Devrimi'nin önderlerinden olan Kübalı komünist liderdir. Batista diktatörlüğünü yıkarak iktidarı ele geçirmiş ve 50 yıl iktidarda kalmıştır. Ekonomiyi millileştirmeye çalışması ABD şirketlerini zarara soktu ve ABD Castro'yu yıkmaya çalıştı. Bunun sonucunda Castro SSCB'ye yaklaştı ve SSCB Küba'ya füze yerleştirdi. Bu durum Küba Buhranını ortaya çıkarmıştır.

Franklin Roosevelt (1882-1945): En uzun süreyle görevde kalmış olan ABD başkanıdır. Başkanlığa 4 kez seçilmiştir. ABD tarihinde Roosevelt'in dışında 2'den fazla seçilmiş olan hiçbir başkan yoktur. ABD tarihinde engelli olan tek başkanıdır. (Yürüme engelli) Japonya'nın Pearl Harbour'a saldırması üzerine II.Dünya Savaşı'na girdi. Neredeyse savaşın sonuna kadar ABD'nin liderliğini yapmıştır.

Francisco Franco veya **General Franco** (1892-1975): İspanya iç savaşında (1936-1939) milliyetçilerin lideri, general ve devlet adamıdır. İç savaşın ardından 36 yıl boyunca ülkeyi diktatörlükle yönetmiştir.

Fuad Köprülü (1890-1966): Ordinaryüs profesör tarihçi, Türkolog, dışişleri bakanlığı yapmış siyasetçi ve edebiyat araştırmacısıdır. Celâl Bayar, Adnan Menderes ve Refik Koraltan ile birlikte CHP'den ayrılarak Demokrat Parti'yi kurdular. Demokrat Parti 1950 seçimini kazanıp iktidara gelince, dışişleri bakanı oldu.

-G-

Galile (1564-1642): Modern fiziğin ve teleskopik astronominin kurucularındandır. Ticari alanda kullanılan pusula, ilkel bir termometre, kalp atışı ölçümü için bir sarkaç ve en önemlisi gelişmiş teleskopu icat etti. Gezegenler ve diğer gök cisimleri ile ilgili çalışmalar yaptı.

Gandi veya **Mahatma Gandi** (1869-1948): Hindistan'ın siyasi ve ruhani lideridir. İngiliz sömürgeciliğine karşı Hint milli hareketinin en önemli lideri olmuş ve Hindistan'ın bağımsızlığında büyük rol oynamıştır.

Gazali (1058-1112): İslâm filozofudur. Melikşah zamanda yaşamış, Nizamiye medresesinde ders vermiştir.

Gazneli Mahmut (971-1030): İslâm dünyasında halifeden sonra ilk kez sultan unvanını kullanan Türk hükümdarıdır. Abbasi halifesini Şii Büveyhoğulları'nın baskısından kurtarmış ve halife tarafından Sultan ünvanı verilmiştir. Hindistan bölgesinin Müslümanlaşmasını sağlamıştır.

George Washington (1732-1799): İngiltere'ye karşı bağımsızlık mücadelesi başlatan 13 koloninin seçtiği ordu komutanı ve ABD'nin ilk başkanıdır.

Gıyaseddin Keyhüsrev I (1164-1211): Türkiye Selçuklularının sultanıdır. Tahtı kardeşine bıraktı, kardeşi ölünce ikinci kez tahta çıktı. Ticari amaçlı fetihler yaptı (Alanya gibi). Venediklilerle ilk defa ticaret antlaşması yaptı. Bir donanma kurarak denizcilik alanında faaliyet gösterdi.

Gorbaçov veya **Mihail Gorbaçov** (d.1931-yaşıyor): 1985'ten 1991'e kadar Sovyetler Birliği'ni yöneten lider. Gorbaçov'un perestroika (yeniden yapılanma) ve glasnost (açıklık) adını verdiği reform çalışmaları Soğuk Savaş'ı bitirdi; ancak bu reformlar Sovyetler Birliği Komünist Partisinin ülkede politik üstünlüğünü kaybetmesine ve sonrasında da Sovyetler Birliği'nin dağılmasına neden oldu.

-H-

Halide Edip Adivar (1884-1964): 1919 yılında İstanbul halkını ülkenin işgaline karşı harekete geçirmek için yaptığı konuşmaları ile zihinlerde yer etmiş usta bir hatiptir. Kurtuluş Savaşı'nda cephede Mustafa Kemal'in yanında görev yapmış, sivil olmasına rağmen rütbe alarak bir savaş kahramanı sayılmıştır. Savaş yıllarında Anadolu Ajansı'nın kurulmasında rol alarak gazetecilik de yapmıştır

Hammurabi (MÖ 1793? - MÖ 1750): Babil kralıdır, döneminin en gelişmiş kanunlarını yapmıştır.

Harezmi (d.780 civarı-ö.835 veya 850): Matematik, gökbilim ve coğrafya alanlarında çalışmış Türk-İslam bilim adamıdır. "El'Kitab'ül-Muhtasar fi Hıساب'il Cebri ve'l-Mukabele" (Cebir ve Denklem Hesabı Üzerine Özet Kitap) adlı eseri aynı zamanda doğu ve batının ilk müstakil cebir kitabı sayılır. Hesab-ül Cebir vel-Mukabele adlı kitabı, matematik tarihinde, birinci ve ikinci dereceden denklemlerin sistematik çözümlerinin yer aldığı ilk eserdir. Bu nedenle Harezmi cebirin babası" olarak da bilinir.

Hasan Fehmi (1874-1909): Başyazarı olduğu Serbesti Gazetesi'ndeki yazılarında İttihat ve Terakki yönetimini sert bir dille eleştiren gazeteci 1909'da itihatçılar tarafından öldürülmüş ve Türkiye'de ilk basın şehidi olarak tarihe geçmiştir. Öldürülmesinden sonra gelişen olaylar, İttihat ve Terakki yönetimine karşı gelişen 31 Mart Ayaklanması'nı tetikledi. Öldürüldüğü 6 Nisan günü, Türkiye'de "Öldürülen Gazeteciler Günü" olarak kabul edilir.

Hasan Polatkan (1915-1961): 1950-60 arasında Demokrat Parti döneminde çalışma ve maliye bakanlıkları yapmıştır. 27 Mayıs 1960 Darbesinden sonra Adnan Menderes ve Fatin Rüştü Zorlu ile birlikte idam edildi.

Hasan Sabbah (1050'ler-1124): Kurduğu Batnilik (Haşhaşiler) tarikatı ile Büyük Selçuklu devletini yıkmaya çalışmıştır. Sultanın en yakınındakilere suikastlar düzenlemişlerdir. Alamut Kalesinde yaşayan Batıniler Moğollar tarafından ortadan kaldırılmışlardır.

Hazerfen Ahmed Çelebi (1609-1640): Havada uçan ilk Türk. Planörcülüğün öncüsüdür.

Henry Kissinger (d.1923-yaşıyor): Almanya doğumlu Yahudi kökenli ABD'li siyasetçidir. ABD'nin 56. dışişleri bakanıdır. ABD ve Sovyet Rusya arasındaki yumuşama politikasını geliştirmiş, bunun sonucunda 1972 yılında SALT I antlaşması imzalanmıştır. Mekik Diplomasisi yöntemiyle 1979 yılında İsrail ile Mısır arasında da diplomatik ilişki kurulmasına katkıda bulunmuştur.

Herodot (MÖ 484-MÖ 425): Tarihin babası olarak anılır. Gezilerinde gördüğü yerleri ve insanları anlattığı, Herodot Tarihi olarak bilinen eseriyle tanınır. Hikayeci tarih yazıcılığının öncüsüdür.

Hirohito (1901-1989): 1926'dan 1989'a kadar 63 yıl boyunca Japonya'yı yöneten ve en uzun süre tahtta kalan Japon imparatorudur. II. Dünya Savaşı'nda Japonya'nın yenilmesi üzerine radyodan Japonya'nın Postdam bildirisini kabul ettiğini halka duyurdu.

Humbaracı Ahmet Paşa (1675-1747): Aslen Fransız olan Kont Dö Bonneval Prense arası bozulunca Osmanlı İmparatorluğu'na sığındı ve Ahmed adını aldı. Humbaracı Ocağı'nı düzene sokmakla görevlendirildi. Osmanlı'da ilk topçu okulunu kurmuştur. Topçu subaylarına matematik dersleri vermiştir. (18. Yy'da Avrupa örnek alınmış, Humbaracı Ahmet Paşa Avrupa'dan getirilen ilk askeri uzman olmuştur.)

Hürrem Sultan (d.1500-1504 arası-ö.1558): Avrupa'da tanındığı ad Roxelana'dır. Lehistan Krallığı'nın sınırları içerisinde bulunan Rutenya (Ukrayna)'da doğduğu rivayetler arasındadır. Tatar akıncılar tarafından 1520'de 15'li yaşlarında Rutenya'den kaçırıldığı, Kırım Hanı'nın himayesine girdikten sonra Osmanlı sarayına sunulduğu kabul görmüş bir rivayettir. Osmanlı padişahı I. Süleyman'ın nikahlı eşi, sonraki padişah II. Selim'in annesi, ve Osmanlı Tarihinin en güçlü kadın sultanlarından biridir.

-İ-İ-

İtri (1640-1712): Türk musikisine büyük katkılar yapmış önemli bir bestekârdır.

İbni Sina (982-1037): Büyük bir filozof ve tıp bilginidir. "Tıp Kanunu" adlı eseri meşhurdur. Hekimlik konusunda kendisine batıda "Tıbbın hükümdarı" denilmiştir. Batı dünyasında "Avicenna" ismi ile bilinir.

İbrahim Müteferrika (1674-1745): Osmanlı devletinde matbaa kurup Türkçe kitap yayımlayan ilk kişidir. (Müteferrika: Padişah, vezir ve diğer devlet büyüklerinin yanında, türlü hizmetlerde çalışan görevliye denir.

İmre Nagi (1896 -1958): Macaristan'ın komünist liderlerindedir. Soğuk savaş döneminde Komünist blok içinde yer almış ancak Macaristan'da komünizmi yumuşatmaya çalışması üzerine SSCB tarafından görevden alınmış ve daha sonra idam edilmiştir.

İskender (MÖ 356-MÖ 323): Makedonya kralı ve tarihteki en büyük imparatorudur. Asya seferine çıkmış ve bu sefer sonucunda doğu-batı kültürü kaynaşarak Helenistik kültür ortaya çıkmıştır.

İslam Kerimov (d.1938-yaşıyor): Özbekistan'nın bağımsızlığı için mücadelede bulundu ve 31 Ağustos 1991'de Özbekistan'nın bağımsızlığını ilan etti.1990 yılından beri Özbekistan halen Devlet Başkanıdır.

İsmail Gaspıralı (1851-1914): Kırım'da doğmuş olup eğitimci, yayıncı ve politikacıdır. Rus İmparatorluğu'nda Türk ve İslam toplumlarının eğitim ve kültürde modernleşmesi gerektiğini savunmuştur. İslam Birliği Partisinin kurucularından biridir. Ayrıca ilk Rus Müslüman kongresinin organizatörlerinden biriydi. Modernleşmenin tek yolunun eğitim olduğuna inanıyordu.

-J-

Jacques Cartier (1491-1557): Kanada'yı keşfettiğine inanılan Fransız denizcidir.

James D. Watson (d.1928-ö.?): 1954 yılında yaptığı çalışma ile DNA'nın yapısını keşfeden Nobel Ödülü almış bilim adamıdır.

James Watt (1736-1819): modern buhar makinesinin geliştiricisi olan İskoçyalı mucit ve mühendistir. Sanayi inkılabının ortaya çıkmasında önemli rol oynamıştır.

-K-

Kabakçı Mustafa (d.?-ö.1808): III. Selim'i tahttan indiren âsilerin ele başıdır. II.Mahmut'u tahta çıkaran Alemdar Mustafa Paşa tarafından öldürülmüştür.

Kadızade Rumi (1337-1430): Çağını aşan büyük bir matematikçi ve astronomi bilginidir. Osmanlı'nın ve Türklerin ilk astronomudur. Timur İmparatorluğu hükümdarı Uluğ Bey'in medresesinde müderrislik yapmıştır. Ali Kuşçu'nun hocasıdır.

Karacaoğlan (1606-1679): Aşk, gurbet, doğa, sıla özlemi ve ölüm üzerine şiirler yazmış halk ozanıdır. Şiirlerini hece ölçüsü ve yaşadığı bölgenin konuşma diliyle yazmıştır.

Karamürsel Bey veya **Mürsel Alp** (d.?-ö.1329): Savaşlarda gösterdiği kahramanlıklar yüzünden, gözü pek ve cesur anlamında Kara unvanıyla anılmıştır. Osmanlı Türklerinin ilk amirali, ilk gemi inşaat mühendisidir. Karamürsel'de (Kocaeli ilçesi) bir deniz üssü ve tersane kurmuştur.

Kaşgarlı Mahmut (1008-1105): XI. yüzyılda yaşayan Türk dil bilginidir. Divân-ı Lügati't-Türk adlı eseriyle ünlüdür. Bu eser Araplara Türkçe öğretmek için yazılmış ilk Türkçe sözlüktür.

Katip Çelebi (1609-1657): Osmanlılarda tarih, coğrafyacı ve bibliyografya alanlarında çalışmalar yapmıştır. IV. Murat döneminde Koçi Bey ile beraber devletin bozulmasıyla ilgili raporlar hazırlamıştır. Çeşitli ülkeler hakkında bilgiler verdiği ünlü coğrafya ansiklopedisi Cihannüma ile tanınır.

Kavalalı Mehmet Ali Paşa (1769-1849): Mısır valisidir. Yunan isyanı sırasında II. Mahmut kendisinden yardım istemiş ve isyanın bastırılmasında etkili olmuştur. Bu yardımı karşılığında Girit ve Suriye valiliklerini istemiş, isteği kabul edilmeyince isyan etmiştir. Kütahya ve Londra Anlaşmalarıyla isyan sonlandırılmıştır. İlk kez Osmanlı bir valisine boyun eğmiştir.

Kazım Karabekir (1882-1948): İttihat ve Terakki Cemiyeti üyesidir. 31 Mart Olayı'nı bastırmak için kurulan Hareket Ordusu'na katıldı. 1912'de I. Balkan Savaşı'nda yer aldı. I. Dünya Savaşı'nın başlaması üzerine Çanakkale Cephesi'ne gönderildi. Erzincan, Erzurum, Kars ve Sarıkamış'ı Ermenilerin işgalinden kurtardı. 1919'da Erzurum'daki 15. Kolordu Komutanlığı'na atanan Karabekir, Ermenilerin işgal ettiği Kars, Sarıkamış, Ardahan, Batum ve Artvin'i tekrar geri aldı. Cumhuriyetin ilanından sonra TBMM'de milletvekili olarak görev aldı. 1924'te Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nı kurdu. 1926'da İzmir suikastinde ilgisi olduğu iddiasıyla tutuklandı, kısa bir süre sonra serbest bırakıldı.

Kemal Reis (1440-1511): Piri Reis'in amcasıdır. II.Beyazıt döneminin ünlü denizcisidir.

Kennedy veya **John F. Kennedy** (1917-1963): ABD'nin 35. başkanıdır. Küba Buhranından sonra SSCB-ABD arasında nükleer savaş çıkma ihtimali üzerine SSCB lideri Kruşçev ile bir araya gelerek yumuşama dönemini başlattılar. Kennedy bir suikast sonucu öldürülmüştür.

Kılıçarslan I (1079-1107): Türkiye Selçuklularının sultanıdır. Kılıç Arslan Bizans üzerinde baskı kurdu. Çaka Bey'in kızıyla evlenmiştir. Ancak Bizans'ın kışkırtmaları sonucu, I. Kılıç Arslan Çaka Bey'i ortadan kaldırdı. Anadolu'da siyasi birliği sağlamaya çalışmıştır. I.Haçlı Seferinde İznik'i Bizans'a bırakmak zorunda kaldı ve merkezi Konya'ya taşıdı.

Kılıçarslan II (1113-1192): Türkiye Selçuklularının sultanıdır. Kardeşleriyle yaptığı mücadeleyi kazandıktan sonra Anadolu'da siyasi birliği büyük ölçüde sağlamıştır. Bunun üzerine Bizans ile Miryokefalon Savaşı yapılmıştır. Bu savaş ile Anadolu kesin olarak Türk yurdu haline gelmiştir.

Koçibey (d.?-ö. yaklaşık.1650): IV. Murat döneminin devlet adamlarındandır. Koçibey Risalesi adındaki raporlarında devletin durumundan ve yapılması gerekenlerden bahseder.

Kopernik (1473-1543): Polonyalı astronom ve matematikçidir. Dünyanın ve diğer gezegenlerin güneş etrafında döndükleri kuralını açıklamıştır.

Köprülü Fazıl Ahmet Paşa (1635-1676): IV. Mehmet'in sadrazamıdır. 17. Yy. ıslahatçı devlet adamlarındandır. Babası Köprülü Mehmet Paşa'dan sonra sadrazam olmuştur. Askeri ve mali alanda yenilikler yaptı. İstanbul Çemberlitaş'ta bir kütüphane kurdu

Köprülü Mehmet Paşa (1578-1661): IV. Mehmet'in sadrazamıdır. 17. Yy. ıslahatçı devlet adamlarındandır. Padişaha şartlar sunarak sadrazamlığı kabul etmiştir. Mâlî, adlî, askerî tedbirler alıp, Osmanlı Devletini daha da kuvvetlendirdi.

Köroğlu (16. Yüzyıl): Bolu'da yaşamış bir Türk halk ozanıdır. Bu isimle yazılmış Köroğlu Destanı da vardır. Bu şairin, III. Murat zamanında Osmanlı ordusuyla İran savaşlarına katıldığı bilinmektedir.

Kösem Sultan (1590-1651): I. Ahmed'in eşi olup, padişah IV. Murad ve I. İbrahim'in annesidir. Osmanlı tarihinin en güçlü kadın sultanlarından biridir. Kösem Sultan, oğulları 4. Murat ve İbrahim ile torunu 4. Mehmet döneminde uzun yıllar devlet yönetiminde etkili olmuş bir Hanım Sultan'dır.

Kutluk Kağan veya **İlteriş** (d.?-ö.692): İkinci Göktürk Kağanlığı'nın kurucusu. Bilge Kağan ve Kül Tigin'in babasıdır. İlteriş, devleti derleyen, toparlayan demektir. Türkleri tekrar bir bayrak altında topladığından bu unvan verilmiştir.

Kül Tigin (d.684 ya da 685- ö. 731): İkinci Göktürk Kağanlığı'nı devleti ağabeyi Bilge Kağan ile birlikte yöneten devlet başkanıdır. Kül Tigin devletin askeri kanadını yönetiyordu.

-L-

Lagarî Hasan Çelebi (17 yüzyıl): Füzeciliğin atası, Osmanlılarda ilk defa füze ile uçan bilginidir.

Layoş II (1506-1526): Macaristan ve Bohemya kralıdır. Kanuni S. Süleyman'ın gönderdiği elçisinin kafasını keserek geri gönderdiği için Osmanlı İmparatorluğu ile 1526'da Mohaç meydanında karşı karşıya gelmiştir. Osmanlılar karşısında büyük bozguna uğrayan Layoş'un savaş alanından kaçarken Karasu bataklığında boğulduğu sanılıyor.

Lenin veya **Vladimir İlyiç Ulyanov** (1870-1924): 1917'de Bolşevik ihtilalinin gerçekleştiren Rus sosyalist devrimci liderdir.

Liman Von Sanders (1855-1929): Alman generalidir. Osmanlı Devleti Almanya yanında I. Dünya Savaşı'na girince Osmanlı ordusuna komuta etmiştir.

-M-

Macellan (1480-1521): Portekizli denizcidir. Dünya'nın yuvarlaklığını ispatlamak için sürekli batıya doğru hareket etmiştir. Macellan Filipinlerde yerliler tarafından öldürülünce yardımcısı Del Kano seyahati 1522'de tamamlamış ve dünyanın yuvarlak olduğunu ispatlamıştır.

Mahmud Şevket Paşa (1856-1913): Osmanlı asker ve devlet adamıdır. 31 Mart olayının bastırılmasında Hareket ordusuna komuta etmiş ve II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesinde rol oynamış, V. Mehmet Reşat saltanatında sadrazamlık yapmıştır.

Makarios III. (1913-1977): Kıbrıs Ortodoks Kilisesi başpiskoposu ve bağımsız Kıbrıs Cumhuriyeti'nin(Türk ve Rumların ortak devleti) ilk cumhurbaşkanıdır.(1960)

Marshall veya **George Catlett Marshall** (1880-1959): II. Dünya Savaşı sırasında ABD Genel Kurmay Başkanıdır. Daha sonra dışişleri ve savunma bakanı olarak görev almıştır. Soğuk savaş döneminde her Avrupa ülkesine Amerikan malı malzeme ve makine yardımını kapsayan Marshall Planını ortaya çıkaran kişidir.

Martin Luther (1483-1546): Almanya'da reform hareketlerini başlatan kişidir. Allah ile kul arasında kimsenin giremeyeceğini, günahları ancak Allah'ın affedeceğini söyleyince aforoz edilmiştir. Martin Luther yeni bir Hristiyan mezhebi olan Protestanlığın yayılmasını sağlamıştır.

Matrakçı Nasuh (1480-1564?): Matematik ve astronomi uzmanı, tarihçi, hattat, minyatür ustasıdır. Sopalarla oynanan ve bir tür savaş oyunu olan matrak adlı sporda ustalığında dolayı matrakçı lakabıyla anılmıştır. Kanuni döneminin önemli olaylarının minyatürlerini çizmiştir.

Mehmet Âkif Ersoy (1873-1936): Baba tarafından Arnavut asıllı olan Cumhuriyet Dönemi şairi, veteriner hekim, öğretmen, vaiz, hafız, Kur'an mütercimi ve siyasetçidir. İstiklâl Marşı'nın yazarıdır. "Vatan Şairi" ve "Millî Şair" unvanları ile anılır. Kurtuluş Savaşı sırasında milletvekili olarak 1. TBMM'de yer almıştır.

Mehmed Emin Resulzâde (1884-1955): Azerbaycan Demokratik Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk Cumhurbaşkanıdır. 1918'deki Bolşevik Devrimi sonrasında meydana gelen otorite boşluğunda, 1918'de Azerbaycan'ın bağımsızlığını ilan etmiştir. Ancak Ruslar Azerbaycan'a girerek, ülkeyi 1991'e kadar sürecek olan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti idaresine almıştır.

Melikşah (1055-1092): Hükümdarlık devrinde Büyük Selçuklu Devleti en geniş sınırlarına ulaştı. Ömer Hayyam Celali takvimini kendisine sunmuştur.

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa (1634/1635-1683): IV. Mehmet'in sadrazamıdır. Lehistan ve Rus savaşlarında başarılarına rağmen II.Viyana kuşatmasında başarısız olması üzerine idam edilmiştir.

Mete Han veya Mao-dun (MÖ 234-MÖ 174): tarihte ilk kez onluk sisteme göre düzenli orduyu kurdu, Türkleri ilk kez bir bayrak altında topladı, Hunların en parlak dönemini yaşattı, Çin'den ipek yolunu ele geçirdi ve Çin'i vergiye bağladı, Moğol Tunguzlarla savaştı.

Meternik (1773-1859): Avusturya başbakanıdır. 1815 Viyana Kongresine başkanlık etmiştir. Bu kongrede kendi ismiyle anılan Meternik sistemi kabul edilmiştir. (Meternik sistemine göre Avrupa'nın herhangi bir yerinde ayaklanma çıkması durumunda birlikte hareket edecekler ve Fransız İhtilali'nin getirdiği bu ayaklanmaları bastıracaktı.)

Mevlânâ Celâleddîn-î Rûmî (1207-1273): En ünlü tasavvufçulardan birisidir. "Gel ne olursan ol, gel" diyerek insanlar arasında herhangi bir ayırım gözetmemiştir. İslâm tasavvufunun en önemli ve en büyük yapıtı kabul edilen Mesnevî kendisine aittir.

Mezamorta Hüseyin Paşa (d.?-ö.1701): Osmanlı devlet adamı ve Kaptan-ı Deryasıdır. Venediklilerle yapılan bir savaşta çok ağır bir şekilde yaralanmasına rağmen iyileşip geri dönmesinden dolayı İtalyanca Mezzomorto (yarı ölü) ifadesinden bozma Mezamorta lakabını almıştır.

Mithat Paşa (1822-1884): Osmanlı devlet adamı, iki kez sadrazam, Tuna, Aydın ve Suriye Valisi, ilk Osmanlı anayasası olan Kanun-i Esasi'yi hazırlayan kurulun başkanı.

Monroe veya **James Monroe** (1758-1831): 5. ABD başkanıdır. Monroe doktrini ile tanınır. Bu doktrin ile ABD'nin Avrupa sorunlarının dışında kalması ve Amerika kıtasının da Avrupa'dan gelebilecek etkilere kapatılması ilkelerini ortaya koymuştur. 'Amerika Amerikalıdır' deyişi ünlüdür.

Muhammed Ali veya **Cassius Marcellus Clay** (d.1942-yaşıyor): Tüm zamanların en iyi ağır siklet boks şampiyonu kabul edilir. Müslüman olunca Muhammed Ali adını almıştır. "Vietnamlılar bana hiçbir kötülük yapmadılar ki onlarla savaşıyım." diyerek Vietnam savaşına gitmediği için 5 yıl hapis ve 10 bin dolar para cezasına çarptırıldı. Lisansı ve pasaportu elinden alınmış ancak itibarı daha sonra iade edilmiştir. 1978'de boksu bıraktı ve parkinson hastalığına yakalandı.

Muhammed Ali Cinnah (1876-1948): Pakistan bağımsızlık mücadelesinin önderidir, aynı zamanda Pakistan'ın kurucusu ve ilk devlet başkanıdır. Doğum ve ölüm yıl dönümlerinde ülkesinde törenler düzenlenir.

Mukan Kağan (?): Göktürklerle en parlak dönemini yaşatan hükümdardır. Ülkeyi amcası İstemi Yabgu ile beraber yönetmiştir.

Mussolini veya **Benito Mussolini** (1883-1945): Ulusal Faşist Parti'nin kurucusu olan İtalyan politikacı, devlet adamı ve siyasi bir önderdi. İtalya'yı yönettiği dönem boyunca Duce, yani "lider" unvanını kullanmıştı. Adolf Hitler ile birlikte faşizmin en önemli isimlerinden birisidir. İzlediği saldırgan dış politikası II. Dünya Savaşı'nın çıkmasına yol açmıştır.

Mustafa Reşit Paşa (1800-1858): Dış işleri bakanı ve Osmanlı sadrazamıdır. Tanzimatın mimarı sayılır. Tanzimat Fermanını hazırlayıp Gülhane Parkında okuyarak ilan etmiştir.

Mutsuhito veya **İmparator Meiji** (1852-1912): Japonya'da Meiji Restorasyonu denilen yenilik hareketlerini başlatan Japon İmparatorudur. (1867-1912 arasında)

-N-

Naima (1655-1716): Osmanlı Devleti'nin ilk resmî tarihçisidir (vakanüvis). Yaşadığı dönemdeki olayları anlattığı Naima tarihi adında bir kitabı vardır.

Namık Kemal (1840-1888): Türk milliyetçiliğinin öncülerinden, Genç Osmanlı hareketi mensubu, ünlü Türk yazar, gazeteci, devlet adamı, şairdir.

Napolyon Bonapart (1769-1821): Fransız imparatorudur. Avrupalı devletlere karşı bir çok zafer kazanmıştır. Ayrıca Osmanlı toprağı Mısır'ı işgal etmiş ancak İngiltere ve Rusya'nın Osmanlıya yardımı sonucu yenilmiştir.

Nasirüddin Tusi (1201-1274): Trigonometri sahasında ilk defa eser veren, Merağa rasathanesini kuran, matematikçi ve astronomdur.

Nedim (1681-1730): Osmanlı'nın en meşhur divan edebiyatı şairlerinden biridir. Şöhretini Lâle Devri'nde kazanmıştır. Yaşamı ve eserleri ile o devrin ruhunun temsilcisi olarak kabul görmektedir.

Neil Armstrong (1930-2012): ABD'li astronot, Ay'a ilk ayak basan insandır. (1969)

Nene Hatun (1857-1955): 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşında Erzurum'daki Aziziye Tabyası'nın Ruslara karşı savunulmasında çalışarak adını tarihe yazdıran Türk kadınıdır. Aziziye savunmasına 20 yaşlarında gençken, küçük yaştaki oğlunu ve 3 aylık kızını evde bırakarak katılmıştır.

Nevşehirli Damat İbrahim Paşa (1660-1730): III.Ahmet'in ve Lale devrinin sadrazamıdır. III.Ahmet'in kızıyla evli olduğundan Damat denilmiştir. 1730 Patrona Halil isyanı sonucunda III.Ahmet tarafından boğdurulup isyancılara teslim edilmiştir.

Newton (1642-1727): İngiliz fizikçi, matematikçi ve astronomdur. Yer çekimi kanununu bulmuştur.

Nizamülmülk (1018-1092): Büyük Selçuklu Devleti'nin veziri ve Siyasetname adlı öğütler kitabı yazar devlet adamı ve siyaset bilimcisidir. Nizamiye medreselerini kurmuştur.

Notaras (d.?-ö.1453): Bizans'ın en yüksek dereceli memurlarından biridir. Osmanlılara karşı Katoliklerle birleşme kararı alındığında: İstanbul'un içinde Türk sarığını görmek, Kardinal külahı görmekten daha iyidir." Diyen kişidir.

-O-Ö-

Oruç Reis (1470 veya 1474-1518): Osmanlı denizcisidir. Barbaros Hayreddin Paşa'nın ağabeyidir. Osmanlı'ya katılmadan önce Cezayir'i ele geçirip egemen olmuştur.

Osman Hamdi Bey (1842-1910): İlk Türk arkeoloğu kabul edilir. Çağdaş Türk müzeciliğinin kurucusudur. İstanbul Arkeoloji Müzesi'ni (Asar-ı Atika)kurmuştur. Sanayi-i Nefise Mektebi'nin (güzel sanatlar akademisi) kurucusudur. Ayrıca İlk Türk ressamlarından birisidir. Kaplumbağa Terbiyecisi tablosu en tanınmış eserlerindedir.

Osman Paşa (1832-1900): 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Plevne'de büyük bir direniş göstermiş ve bu başarılarından dolayı II. Abdülhamid tarafından "Gazi" unvanına layık görülmüştür. Ayrıca siper kazma yöntemini ilk bulan kişidir.

Ömer Hayyam (1048-1131): Matematik, astronomi, edebiyat alanında eserler ortaya koymuştur. Celali takvimini hazırlamıştır. Edebiyat alanında Rubailerini ünlüdür.

-P-

Pargalı Damat İbrahim Paşa veya **Makbul İbrahim Paşa** veya **Frenk İbrahim Paşa** veya **Maktul İbrahim Paşa** (1493-1536): Yunanistan'ın Parga yakınlarındaki bir köyde doğdu. 6 yaşında korsanlar tarafından kaçırılarak Manisa'da dul bir kadına satıldı. Şehzade Süleyman'ın Manisa'da sancakbeyliği sırasında karşılaştığı ve arkadaşlık kurduğu İbrahim'i maiyetine aldı. I. Süleyman padişah olduktan sonra onunla birlikte İstanbul'a geldi ve Sadrazamlık, Beylerbeyliği ve Seraskerlik gibi görevlerde bulundu. Başına buyruk hareket etmesi, hırslı olması, kendisini sultan yerine koyması ve Hürrem Sultan ile ilişkilerinin kötü olması gibi sebepler sonucunda Kanuni tarafından idam edilmiştir.

Patrona Halil (1692-1730): Arnavut olan Halil İbrahim (deniz askeri) ve yeniçeri olarak görev yaptı. Bir ayaklanmaya katıldığı için görevinden atıldı ve hamamda tellak olarak çalışmaya başladı. III. Ahmed'in tahttan inmesi ve sadrazam Damat İbrahim Paşanın öldürülmesiyle sonuçlanan 1730 Patrona Halil İsyanı'nın önderi oldu. Bu ayaklanmayla birlikte Lale Devri son bulmuştur. İsyancıların tahta çıkardığı I.Mahmut tarafından öldürüldü.

Piri Reis (1465-1554): 400 sene önce bu günküne çok yakın dünya haritasını çizen büyük coğrafyacı. Amerika kıtasının varlığını Kristof Kolomb 'dan önce bilen ünlü denizcidir. Kılavuz Kitabı olarak kabul edilen Kitab-ı Bahriyeyi yazmıştır. Hint deniz seferleri,ne katılmış ancak rakiplerinin kışkırtmalarıyla Kanuni tarafından idam edilmiştir.

Piyale Paşa (1515-1578): Mohaç Muharebesi'nden sonra Macaristan'dan devşirilen bir çocuk olarak küçük yaşlarda Enderun'a getirilip eğitim görmüştür. Kanuni döneminde 14 yıl kaptan-ı derya görevinde bulunmuş ve önemli zaferler kazanmış bir Osmanlı devlet adamı ve denizci askeridir.

-R-

Rauf Denktaş (1924-2012): Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır.

Rauf Orbay (1881-1964): Bahriye Nazırı ve Mondros Mütarekesi'ni hükümet adına imzalayan kişidir. Bahriye Nazırlığı'ndan ayrıldıktan sonra Milli Mücadeleye katıldı. Mustafa Kemal Paşa'ya katılmak üzere Ali Fuat Paşa ile birlikte Amasya'ya geçtiler ve Amasya Genelgesi'ni imzaladılar.İsmet Paşa ve Fevzi Paşa'dan sonra Türkiye'nin üçüncü başbakanıdır.Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası'nın kurucularındadır. İzmir Suikastı davasında idamla yargılanmış, on yıla mahkûm edilmiştir.

Refet Bele (1881-1963): Kurtuluş Savaşına katılan ilk beş generalden birisidir (diğerleri Mustafa Kemal Paşa, Ali Fuat Paşa, Kâzım Karabekir ve Rauf Orbay). İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı görevlerinde bulunmuştur. M. Kemal ile Samsun'a çıkmıştır. M. Kemal ile görüş ayrılıklarına düşmüş ve Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kurucuları arasına yer almıştır. İzmir suikastı sanıklarındadır.

Refik Koraltan (1889-1974): I. TBMM milletvekili ve İstiklal Mahkemesi üyelerindedir. 1945'te Celal Bayar, Adnan Menderes ve Fuad Köprülü ile birlikte CHP Meclis Grubu'na verdikleri, "Dörtlü Takrir" olarak bilinen önergeye imza koydu ve bu nedenle partiden çıkarıldı. 1946'da kurulan Demokrat Parti'nin (DP) kurucularından biri oldu. Demokrat Parti döneminde, 1950-1960 arasında TBMM Başkanlığı yaptı.

Resneli Niyazi Bey (1873-1913): İttihat ve Terakki'nin önde gelen isimlerinden olup II. Meşrutiyet'in ilan edilmesi için Makedonya'da Enver Paşa ile isyan çıkarmıştır. 31 Mart olayında Hareket ordusunda yer almıştır.

Rifat Börekçi (1860-1941): Ankara müftüsü sıfatıyla, Kurtuluş Savaşı'na ve Mustafa Kemal Paşa'ya önemli destekte bulunmuş bir din adamıdır. Damat Ferit'in Milli mücadeleci vatan haini ilan eden fetvasına karşı fetva vermiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk Diyanet İşleri Başkanlığı'nı üstlenmiştir. Kısa bir dönem milletvekilliği de yapmıştır.

Sabuncuoğlu Şerefeddin (1386-1470): Fatih devrinde tıp alanında önemli eserler vermiş Türk hekim ve cerrahdır. Amasya Darüşşifasında hekimlik yapmıştır. İlk Türkçe cerrahi eserin (Cerrahatül Haniyye) sahibidir. Mücerrebname adlı eseri pratik tedavi el kitabı niteliğindedir. Eserlerinde cerrahi müdahale tekniklerini minyatürlerle anlatmıştır.

Saddam Hüseyin (1937-2006): Irak'ın beşinci cumhurbaşkanıdır (1979-2003). İsrail'e karşı olan tutumuyla özellikle Arap dünyasında belirli bir saygınlık kazanmış olmakla birlikte, özellikle Batı dünyasında genel olarak zalim bir diktatör olarak tanımlandı. 2003 yılında, kitle imha silahlarına sahip olma ve El Kaide ile ilişkileri olduğu gerekçesiyle Saddam Hüseyin'i iktidardan indirmek için ABD ve İngiltere öncülüğündeki koalisyon güçleri Irak'ı işgal etti ve Saddam Hüseyin iktidarı sona erdi. 2006'da asılarak idam edildi.

Said Mehmet Efendi (d.?- ö.1761): 28. Mehmed Çelebi'nin oğludur. Babası ile birlikte Paris'e gitti. Fransa'da kaldığı sürece basın işleri ve matbaacılık üzerine incelemeler yaptı. Dönüşünden sonra İbrahim Müteferrika ile birlikte Türkiye'de ilk matbaanın açılmasında büyük rolü olmuştur.

Salih Paşa (1864-1939): VI. Mehmed saltanatında ve İstanbul'un işgal altında bulunduğu dönemde 28 gün sadrazamlık yapmıştır. Damat Ferit Paşa ve Ali Rıza Paşa Hükümetlerinde Bahriye Nazırlığı yaptı. Tevfik Paşa hükümetinde bahriye nazırlığı görevi sırasında 1920'de Ankara Hükümeti ile Bilecik Görüşmesi'ne katıldı. Görüşmelerden herhangi bir sonuç çıkmamış; İstanbul'dan gelenlerle birlikte zoraki Ankara'ya götürülmüşlerdir. Fenerbahçe Spor Kulübü'ne 1914-1915 yılları arasında başkanlık yaptı.

Schuman veya **Robert Schuman** (1886-1963): Fransa dış işleri bakanı ve daha sonra başbakanıdır. Avrupa Birliği kurulması fikrinin öncülerinden biridir. Fransa Dışişleri Bakanı olarak Schuman Bildirgesi'ni yayınlamış ve bunun sonucunda Avrupa Birliğinin temeli sayılan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu kurulmuştur.

Satuk Buğra Han (922-955): İslamiyeti benimseyen ilk Türk hükümdardır. (Karahanlı hükümdarı) Müslüman olunca Abdülkerim adını almıştır.

Sedefkar Mehmed Ağa (?): Mimar Sinan'ın öğrencisi ve Sultanahmet Camii'sinin mimarıdır.

Selahattin Eyyubi (1138-1193): Eyyubi hükümdarıdır. Haçlılarla mücadele etmiştir. Hittin Savaşı ile Kudüs'ü haçlılardan geri almıştır.

Selçuk Bey (d.?-ö. 1009): Büyük Selçuklu Devleti'ne adını veren kişidir. Oğuz yabgusu ile arası açılınca Cend şehrine gitmiş ve burada İslamiyete geçmiştir.

Sencer (1086-1157): Melikşahın ölümünden sonra fetret devrine son vererek tahta çıkmıştır. Ölümüyle Büyük Selçuklu Devleti sona erdi.

Seydi Ali Reis (d.?-1562): Ünlü bir denizci, matematik ve astronomi alimidir. Miratül Memalik adlı eseri ile ünlüdür. (Bu eserinde Hint Deniz seferlerini anlatır)

Slobodan Miloseviç (1941-2006): Sırbistan ve eski Yugoslavya devlet başkanıdır. Lahey Adalet Divanı tarafından Hırvatistan ve Kosova'da insanlığa karşı suç işlemekten, Bosna'da ise soykırım suçundan yargılanan Sırbistan eski Devlet Başkanı Slobodan Miloseviç yargılanması devam ederken hücrelerinde ölü bulundu.

Sokollu Mehmed Paşa (1505-1579): Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murad dönemlerinde toplam 14 yıl, 3 ay, 17 gün Osmanlı Devleti'nin sadrazamlığını yapmış Boşnak asıllı bir Osmanlı devlet adamıdır. İcraatları, projeleri ve kişiliği sayesinde en büyük Osmanlı sadrazamlarından biri kabul edilir. İki metreyi aşan boyu ile aynı zamanda en uzun boylu Osmanlı sadrazamı idi. Don ve Volga ırmakları arasında bir kanal açarak Karadeniz ve Hazar Denizi arasında bağlantıyı sağlama, Süveyş Kanalı'nı açma, İzmit Körfezi Sapanca Gölü Sakarya Nehri üzerinden Karadeniz'e alternatif bir boğaz açma gibi çağının ötesinde projeleri vardı. Ancak bu proje de sonuca ulaşamadı.

Süleyman Demirel (d.1924-yaşıyor): 1993-2000 arasında Türkiye'nin 9. cumhurbaşkanı olup, 1965-1993 yılları arasında da 7 farklı hükümette toplam 10 yıl 5 aylık bir süreyle başbakanlık yapmıştır. Çok partili sisteme geçildikten (1946) sonraki dönemde, kurduğu 7 hükümetle en çok hükümet kuran siyasetçisidir.

Süleyman Paşa (1316?-1357/1360 arası): Osmanlı Padişahı Orhan Gazi'nin büyük oğludur. Osmanlı Devleti'nin Rumeli'ye, başka bir deyişle Avrupa'ya geçişinin öncüsü ve sembolü olan şahsiyettir ve Rumeli Fatihisi olarak bilinir.

Süleyman Şah veya **Kutalmışoğlu Süleyman Şah** (d.?-ö.1086): Anadolu Selçuklu Devleti'nin kurucusudur. Selçuk Bey'in oğlu olan Arslan Yabgu'nun torunudur. Mezarı olan Caber Kalesi (Suriye) Türkiye sınırları dışında olan, Türk bayrağı dalgalanan ve Türk askeri tarafından korunan tek topraktır.

Süleyman Şah (1178?-1227): Ertuğrul Gazi'nin babası, Osman Gazi'nin dedesidir. Oğuzların Kayı boyundandır.

Şah İsmail (1487-1524): Safevî Tarikatı'nın lideri ve Safevi Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarıdır. Şah olduğunda ilk yaptığı iş Şiî mezhebini resmî mezhep ilan etmesi oldu. 1514'te Çaldıran Muharebesi'nde Osmanlı padişahı Yavuz Sultan Selim'e yenilmiştir. Bu yenilgiden sonra ruhsal bir çöküntü yaşadı.

Şarlken veya **V.Karl** (1500-1558): Kutsal Roma Germen İmparatoru, İspanya Kralı, Habsburg Hollandası Lordu ve Burgundi Kontudur. Avrupa'nın Osmanlı Devleti karşısında en çok yenilgiye uğrayan ve en çok bağlanmak zorunda kalan, en şöhretli ve en kudretli Hıristiyan hükümdarıdır.

Şerif Hüseyin (1852-1931): Osmanlı Devleti'nde Mekke emiridir. Ancak I. Dünya Savaşı sırasında İngilizlerden destek gördü ve İngiltere'nin Mısır Valisi ile Mac Mahon Anlaşmasını imzalayarak bağımsızlık vaadi karşılığında Osmanlı Devleti'ne karşı savaştı.

Şeyh Bedrettin (1365-1420): Yıldırım Bayezid'in oğlu Musa çelebinin kazaskerliğini yapmış olan ve sonradan bir suçundan dolayı sürgün edilen Şeyh Bedrettin, Fetret Devrinin getirdiği karışıklıklardan faydalanarak kendi düşüncelerini yaymaya başladı. Müritlerinden Torlak Kemal ve Börklüce Mustafa Anadolu'da kendisi ise Rumeli'de ayaklanma çıkardı. Müritleri ve Şeyh Bedrettin yakalandı idam edildi (1420). Şeyh Bedrettin İsyanı Osmanlı tarihindeki ilk dini ve sosyal karakter taşıyan ayaklanmadır.

Şeyh Edebalı (1206-1326): Osmanlı Devleti'nin kuruluş yıllarında yaşamış bir İslam ilahiyatçısı-din bilgini, Ahi şeyhi, Osman Gazi'nin kayınbabası ve hocası, bir anlamda da sonradan imparatorluk olacak Osmanlı Devleti'nin fikir babasıdır.

Şinasi (1826-1871): Gazeteci, şair ve tiyatro yazarıdır. Batı etkisindeki Türk edebiyatı ve Tanzimat Edebiyatının kurucularındandır. İlk özel gazete olan Tercüman-ı Ahval'i çıkarmıştır. Ayrıca Tasvir-i Efkâr gazetesini de çıkarmıştır. İlk tiyatro oyunu olan Şair Evlenmesi'ni yazmıştır.

-T-

Takiyüddin Mehmet (1521-1585): Matematikçi ve astronomcudur. İstanbul'da bir rasathane kurmuştu (1578). Rasathanede ilk olarak Güneş ve Ay tutulmaları ile çeşitli gözlemler yapmıştır. Ekliptik ile ekvator arasındaki 23° 27'lik açıyı 1 dakika 40 saniye farkla bularak ilk defa gerçeğe en yakın ve doğru dereceyi hesaplamıştır.

Talât Paşa (1874-1921): İttihat ve Terakki kurucularından ve önde gelen liderlerindedir. 1917-18 arasında sadrazamlık yapmıştır. I. Dünya Savaşı sırasında Ermenileri tehcir etmek için Tehcir Kanununun çıkarılmasında etkin rol oynamıştır.

Tansu Çiller (d. 1946-yaşıyor): Türkiye'nin ilk kadın başbakanı ve ilk kadın dışişleri bakanıdır.

Tarhuncu Ahmet Paşa (d.?-ö.1653): IV. Mehmet'in sadrazamıdır. 17. Yy. ıslahatçı devlet adamlarındandır. Maliye alanında ıslahatlar yapmıştır. Osmanlı Devleti'nde ilk bütçe çalışmasını yapmıştır.

Teoman veya **Tuman** (MÖ.3. yy.): Tarihteki ilk Türk hükümdardır. Asya Hun İmparatorluğu'nun kurucusu ve Mete'nin babasıdır.

Theodor Herzl (1860-1904): Dünya Siyonist Örgütü başkanıdır. Yahudilerin Filistin'e göç etmelerine izin verilmesine karşılık II. Abdülhamid'e Osmanlı Devleti'nin dış borçlarını ödemeyi önermiş ancak istediği sonucu alamamıştır.

Thukydides veya **Tukidides** (MÖ 460-MÖ 395): Antik Yunan tarihçisi ve MÖ 5. yüzyılda Sparta ile Atina arasında yaşanan Peloponnes Savaşı tarihinin yazarıdır. Öğretici tarih yazıcılığının öncüsüdür.

Timur (1336-1405): Adını verdiği Büyük Timur İmparatorluğu'nun kurucusu Türk hükümdardır. Sağ ayağı aksak kalacak şekilde darbe aldığından aksak Timur denilmiştir. 1402'de Ankara Savaşı'nda Yıldırım Bayezid'i mağlup etti. Orta Asya göçebelerinin İslamlaşmasında büyük rolü olmuştur. Eski Türk-Moğol geleneklerini yaşatmaya çalışmış ve Cengiz Han yasasına çok önem vermiştir. Cengiz Han'ın soyundan gelmediği için "Han" unvanı yerine "Emir" unvanını kullanmıştı ve ölünceye kadar kukla dahi olsa, Cengiz Han soyundan birini Han olarak yanında taşımıştır.

Tito veya **Josip Broz Tito** (1892-1980): Mareşal Tito Yugoslavya'nın komünist liderlerindedir. Soğuk savaş döneminde Rusya ile iyi ilişkiler kurmuş ancak Rusya'nın denetimine girmek istemediği için ülkesi Cominform'dan çıkarılmıştır.

Truman veya **Harry S. Truman** (1884-1972): Savaşı daha çabuk kazanmak gerekçesiyle Hiroşima ve Nagazaki'ye atom bombası atılması kararını veren ABD başkanıdır. Sovyet tehdidine karşı hazırlanmış olduğu Truman Doktrini adlı planı ile ABD "komünizm tehdidi" altındaki devletlere mali ve askeri yardım yapacağını açıklamıştır. Bu kapsamda Türkiye'ye 100, Yunanistan'a 300 milyon dolar yardım yapılmıştır.

Tuğrul Bey (990-1063): Büyük Selçuklu Devleti'nin kurucusu ve ilk hükümdarıdır. Dedesi Selçuk bey, babası Mikail Bey'dir. Kardeşi Çağrı Bey ile beraber ülkeyi yönetti. Dandanakan Savaşı'nda Gazneli Mesut'u yenerek devleti resmen kurmuştur. Anadolu'ya Türkler ilk kez Tuğrul bey döneminde girmiştir. (Keşif amaçlı). Bizans ile ilk kez karşılaştığı Pasinler savaşını kazandı. Bağdat seferi ile Abbasi halifesini Büveyhoğullarının baskısından kurtardı ve kendisine halife Doğunun ve batının sultanı ünvanını verdi.

Turgut Özal (1927-1993): Türkiye'nin 45. ve 46. dönem hükümetlerinde başbakanlık yapmış ve ardından 8. cumhurbaşkanı seçilerek, görevi başında hayatını kaybetmiş olan Türk siyasetçisi ve devlet adamıdır.

Turgut Reis (1485-1565): Korsan gemilerinde tayfa olarak çalışmış, 1538 Preveze Deniz Savaşı'nda Barbaros Hayrettin Paşanın emrinde bulunmuş ve zaferin kazanılmasında büyük hizmetleri olmuştur. Trablusgarp'ı fethetmiş ve "Trablusgarp Fatihisi" olarak anılmıştır. Ayrıca Cerbe Deniz Zaferinin kazanılmasında en büyük pay sahiplerinden biri olmuştur.

-U-Ü-

Uldız (d.?-ö.410 civarı): Balamir'den sonraki Avrupa Hunlarının hükümdarıdır. Uldız Döneminde Avrupa Hunları iki kol hâlinde hareket etmiştir. Bunlardan biri Roma topraklarına girerken diğeri de Kafkaslar üzerinden Anadolu topraklarına girmiştir. Böylelikle Türkler ilk kez Anadolu'ya ayak basmışlardır.

Ulubatlı Hasan (1428-1453): İstanbul'un fethi sırasında Bizans surlarına ilk sancağı diktiği iddia edilen Osmanlı askeridir. Bugüne kadar Sipahi veya Yeniçeri şeklinde kurgulanmıştır. Gerçekliği tartışmalı olsa da Ulubatlı Hasan, İstanbul'un Türkler tarafından fethedilişinin simgesi olmuş ve Türk mitolojisinin bir parçası haline gelmiştir.

Uluğ Bey (1394 -1449): Astronomi bilginidir (heyet cetveli ile yıldızların fihristini yapmıştır). Aynı zamanda Timur İmparatorluğunun hükümdarlarındandır. Timur'un torunudur.

Urban Usta (?): İstanbul'un Fethi'nde kullanılan şahı topunu döktüğüne inanılan Macar ustadır. Daha önceleri Doğu Roma hizmetinde bulunmuştur. Şahiyi döken kişinin Urban olduğu tartışmalıdır ve bu kişi bazı kaynaklarda Saruca Muslihiddin olarak geçmektedir.

Urgakina (MÖ.2300'ler): Sümerlerde şehir devleti olan Lagaş'ın kralıdır. Onun koyduğu yasalar tarihteki ilk yazılı kanunlardır.

Uzun Hasan (1423-1478): Akkoyunlu hükümdarıdır. Otlukbeli Savaşı'nda Fatih karşısında ağır bir yenilgiye uğradı ve devleti yıkılma sürecine girdi.

-V-

Vanlı Mehmet Bin Mustafa (d. ?-ö. 1592): I. Süleyman, II. Selim ve III. Murad devirlerinde yaşamış din alimi ve yazardır. Lale devrinde matbaada basılan ilk eser olan Vankulu Lügati kendisine aittir.

Vasko Dö Gama (1469-1524): Portekizli gemicidir. 1497'de Ümit Burnu'nu dolaşarak Hindistan'a ulaşmıştır.

-Y-

Yanoş veya **Jan Zapolya** (1487-1540): Erdel Voyvodası olan Yanoş Mohaç Meydan Muharebesi'nden sonra Kanuni tarafından Macar kralı seçilmiştir.

Yaser Arafat (1929-2004): Filistin Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) lideri ve Filistin Ulusal Yönetimi'nin ilk başkanıdır. Filistin'in özerkliği için durmaksızın İsraililere karşı mücadele etti. Hayatının çoğunu 1958 ile 1960 yılları arasında kurduğu siyasi el Fetih örgütünün liderliğini yaparak geçirdi. Filistinlilerin çoğunluğu Arafat'ı bir özgürlük savaşçısı ve şehit olarak tanımlarken, İsraililerin çoğu, örgütünün sivillere karşı giriştiğini savunduğu birçok eylem nedeniyle terörist olarak görmektedir.

Yirmisekiz Çelebi Mehmet (d.?-ö.1732): 1720-1721 yılları arasında Osmanlı Devleti'nin Paris elçisi olarak görev yaptı. Yeniçeri ocağının28. Bölüğünde hizmet gördüğü için bu adla anılmıştır.

Yuri Gagarin (1934-1968): 1961'de uzaya çıkarak Dünya'yı uzaydan gören ilk insan olan bir Sovyet kozmonottur.

Yusuf Akçura (1879-1935): Türkçülük akımının önde gelen temsilcilerinden olan Tatar yazar ve siyaset adamıdır. Türk Tarih Kurumu'nun kurucu üyelerindedir. TBMM'de milletvekilliği yapmıştır. İsmail Gaspralı gibi Türkçülerle birlikte 1905'te "Rusya Müslümanları İttifakı" adında büyük bir parti kurmuş ve Türkleri birleştirmeye çalışmıştır.

Yusuf Has Hacıp (1017-1077): İslamiyet etkisinde gelişen Türk edebiyatının ilk yazarıdır. Eseri olan Kutadgu Bilig Hükümdarlara öğüt veren ilk "Siyasetname" özelliği de taşır.

-Z-

Zembilli Ali Efendi (d.?-ö.1526): Osmanlı Devleti'nin ünlü Şeyhülislamıdır. 1503 yılında şeyhülislam oldu. Beyazıt Medresesi'ne müderris olarak atandı. Kanuni döneminde görev aldı. Rodos'un fethine katıldı. Kendisine sunulan soru kağıtlarını sarkıttığı zembille (iple aşağı uzatılan torba) alıp, yine zembille cevap verdiği için Zembilli Ali Efendi ismini almıştır.

Ziya Gökalp (1876-1924): yapıtları ve görüşleriyle Türkçülüğü ve Türk milliyetçiliğini önemli ölçüde etkileyen Türk toplumbilimci, yazar, şair ve siyasetçidir. Meclis-i Mebusan'da ve Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde milletvekilliği yapmıştır. "Türk milliyetçiliğinin babası" olarak da anılır.

MÜCAHİD ELKATMIŞ
Şarkışla İmam-Hatip Ortaokulu/Anadolu Lisesi
Tarih Öğretmeni